

Joanna Adamczewska, Eric Andersen, Angelo de Aquino, Lone Arendal, Imre Bak, Eduard Bal, Philippa Beale, Andrzej Bereziański, Terry Berkowitz, Tony Bevan, John Blake, Włodzimierz Borowski, János Brendel, Leszek Brogowski, Wojciech Bruszewski, Victor Burgin, Henri Chopin, Carlfriedrich Claus, COUM Transmissions, Michael Craig-Martin, Maria (Mariola) Dąbrowska, Andrzej Dłużniewski, Andrew Dutkewych, Janusz Dziubak, Jerzy Fedorowicz, Joel Fisher, Fluxus, Ken Friedman, Wolfgang Fuchs, Adam Garnek, Mariusz Gill, Raimund Girke, Nat Goodden, Trevor Gould, Tom J. Gramse, Izabella Gustowska, Gerard Hemsworth, Geoffrey Hendricks, Dick Higgins, Susan Hiller, John Hilliard, Douglas Huebler, Tatsuo Ikeda, Jeff Instone, Jacek Jagielski, Sven-Åke Johansson, Joan Jonas, Kirsten Justensen, Margrit Kahl, Tadeusz Kalinowski, Jerzy Kałucki, Koji Kamoji, Kanal 2, Hiroshi Kawathu, Alicja Kępińska, Robin Klassnik, Akira Komoto, Jerzy Kopeć, Andrzej Kostołowski, Jarosław Kozłowski, Mariusz Kruk, László Lakner, Rolf Langebartels, Ólafur Lárusson, Richard Long, Jerzy Ludwiński, Hanna Łuczak, George Maciunas, Zbigniew Makarewicz, Peter Mandrup (Peter Mandrup Hansen), Joan Mathews, Yutaka Matsuzawa, Danuta Mączak, Barry McCallion, Ian McKeever, Yukiyo Moriya, Ian Murray, Avis Newman, Helmut Nickels, Ann Noël, Wojciech Olejniczak, Susan Ormerod, Tomasz Osiński, Andrzej Partum, Sef Peeters, Bogdan Perzyński, The Play, Mikołaj Poliński, Ludmiła Popiel-Fedorowicz, Michael Porter, Piotr Postaremczak, Maria Anna Potocka, Pamela Robertson-Pearce, Jerzy Rosołowicz, Reiner Ruthenbeck, Toshinori Saito, Barbara Schmidt-Heins i Gabriele Schmidt-Heins, Peter Jörg Spletstösser, Galerie S:t Petri, Helmut Streich, Sudurgata 7, Kishio Suga, Piotr Szyhalski, Feliks Szyszko, Petr Štembera, Amikam Toren, Francesc Torres, Endre Tót, David Troostwyk, Andrzej Turowski, Jacek Tylicki, Janos Urban, Jiří Valoch, Tadeusz Walter, Franz Erhard Walther, Lawrence Weiner, Andrzej Wielgosz, Emmett Williams, Richard Wilson, Tomasz Wilmański, Dorotheé von Windheim, Krzysztof Wodiczko

NIEPRZEKUPNE OKO

Galeria
Akumulatory 2
1972–1990

BEYOND CORRUPTED EYE

Akumulatory 2
Gallery
1972–1990

15.9 –
18.11

ZACHĘTA
Zachęta
Narodowa
Galeria Sztuki
Zachęta
National
Gallery of Art

Bogdan Perzyński

Projekcja 2, 1981

Projection 2, 1981

Poznańska Galeria Akumulatory 2 zajmowała ważne miejsce na artystycznej mapie Polski przez cały okres swojej działalności. Funkcjonująca w latach 1972–1990 galeria była przestrzenią prezentacji sztuki artystów z Polski i ze świata, jak również miejscem żywej dyskusji teoretycznej. Poprzez organizację spotkań artystów, krytyków i teoretyków sztuki uczestniczyła w budowaniu artystycznej świadomości. Wymieniano ją obok innych znaczących galerii działających w tym samym czasie w Polsce, m.in. wrocławskiej Pod Moną Lizą, Galerii Współczesnej czy Galerii Foksal w Warszawie.

Początki Akumulatorów wiążą się z ideą Sieci (NET), sformułowaną w 1971 roku przez Jarosława Kozłowskiego i Andrzeja Kostołowskiego oraz manifestem rozesłanym do ponad trzystu

artystów i krytyków sztuki w Polsce i za granicą. Manifest zachęcał do współpracy i wolnej wymiany koncepcji i projektów artystycznych. Pierwsza wystawa po ogłoszeniu manifestu odbyła się w prywatnym mieszkaniu Kozłowskiego i została zamknięta tego samego dnia przez Służbę Bezpieczeństwa. Ten fakt miał zasadnicze znaczenie dla programu galerii, w którym problematyka miejsca, przestrzeni prywatnej i publicznej oraz pola sztuki odgrywała zawsze bardzo ważną rolę.

Jarosław Kozłowski: (...) Problem polityczności i autonomii sztuki przed przełomem 1989 roku jest dzisiaj w Polsce często przedstawiany dość powierzchownie i w gruncie rzeczy fałszywie, a w każdym

Throughout its lifespan, the Poznań-based Akumulatory 2 Gallery was an important centre on the Polish artistic map. Functioning between 1972 and 1990, it was a space for presenting the work of Polish and international artists and of lively theoretical debate. By organising the meetings of artists, critics and art theoreticians, it contributed significantly to the development of artistic consciousness. It was mentioned among the most influential Polish galleries of the period, next to venues such as Wrocław's Pod Moną Lizą and Współczesna or Foksal Gallery in Warsaw.

The origins of the Akumulatory 2 date back to the NET idea, formulated in 1971 by Jarosław Kozłowski and Andrzej Kostołowski and mailed as a manifesto to over three hundred artists

and art critics in Poland and abroad, calling for collaboration and a free exchange of artistic concepts and projects. The first exhibition following the manifesto's publication took place at Kozłowski's private flat and was closed down on the very same day by the communist secret police, the Służba Bezpieczeństwa. The fact had a fundamental significance for the gallery's programme in which the issues of place, private and public space and the field of art came to feature prominently.

Jarosław Kozłowski: (...) The issue of art's politicality and autonomy before the breakthrough 1989 is often presented in Poland today in terms that are rather superficial and actually false or, in any case, ignoring the

Krzysztof Wodiczko

Bez tytułu, 1974

Wystawa obejmowała fotograficzne autoportrety artysty i rysunki oparte na badaniu zjawiska iluzji. W dwóch realizacjach z użyciem własnego wizerunku — wiszącym w przestrzeni autoportrecie podwójnym i dwustronnym oraz w autoportrecie naroznym — autor z ironicznym dystansem odnosił się do

złudnej pozycji podmiotu twórczego skupionego na widzeniu samego siebie. W rysunkach taboretu eksponował rolę iluzji w postrzeganiu i określaniu form w sztuce.

Untitled, 1974

The exhibition comprised self-portraits and optical illusion drawings. In two pieces utilising his own image — a double, two-sided self-portrait suspended in the air and

a corner self-portrait — Wodiczko referred with ironic distance to the illusory position of the self perception-focused creative subject. In drawings of a tabouret he emphasised the role of illusion in the perception and definition of artistic forms.

systemowe, antyrezimowe, ale te — z uwagi na represyjność systemu — pozostawały najczęściej tylko krotochwilnym gestem, ponieważ skutkowały uniemożliwieniem jakiegokolwiek działalności. A ponadto narażone były na niebezpieczeństwo uwikłania, tzn. przejścia agitacyjnej retoryki właściwej drugiej stronie, co w przypadku wypowiedzi artystycznych nie wychodzi zazwyczaj na dobre, gdyż prowadzi do dosłowności i uproszczeń właściwych publicyście. Trzeba było więc szukać innych form gwarantujących zachowanie suwerenności. Stąd [wystawy] *Prywatne poglądy* [1978] i *Indywidualne mitologie* [1980], które manifestowały istotę indywidualnych, spersonifikowanych odpowiedzi na własne poglądy i postawy artykulacji, niezależnych od formacji ideologicznych, politycznych czy estetycznych'.

Galeria Akumulatory 2 została założona w 1972 roku jako przedłużenie idei Sieci przez artystę i wykładowcę Jarosława Kozłowskiego oraz studentów historii sztuki — Piotra Piotrowskiego, Andrzeja Jura i Tadeusza Matuszczaka. Mieściła się w centrum miasta, w domu studenckim Jowita przy ul. Zwierzynieckiej 7. Swoją nazwę zawdzięcza znajdującemu się na dachu neonowi reklamującemu akumulatory zakładu Centra. Budynek istnieje do dziś, podobnie jak reklama — choć obecnie jest nieco mniejszy, a neonowe litery zastąpiono podświetlanymi kasetonami. W podziemiach budynku mieścił się klub studencki, z którym galeria współdzieliła przestrzeń. Z tego powodu, że w każdą sobotę odbywały się tam dyskoteki, wystawy w galerii trwały cztery dni. Te błahe z pozoru ograniczenia lokalowe okazywały się ważnymi czynnikami warunkującymi harmonogram działań galerii.

Jarosław Kozłowski: Prowadziłem na historii sztuki zajęcia z technologii malarskich, co w 1971 roku zaproponował mi Andrzej Turowski. Większość czasu poświęcałem sztuce współczesnej, bardzo skrótowo i dość pobieżnie traktując program technologii malarskich. Zainteresowanie studentów problematyką sztuki aktualnej zmobilizowało ich do wyjścia z propozycją założenia galerii, w której mogliby doświadczyć sztuki, o jakiej dyskutowaliśmy w czasie zajęć. Zaczęliśmy szukać możliwości i zwróciliśmy się do ZSP, które wskazało klub studencki w akademiku Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza jako miejsce, gdzie ewentualnie można by prowadzić tego rodzaju działalność. Zaczęliśmy od odczytów, które były ważnym teoretycznym wprowadzeniem. Zaprosiliśmy Jerzego Ludwińskiego, Andrzeja Kostołowskiego i Andrzeja Turowskiego. Potem nastąpiła kilkumiesięczna przerwa, aż pojawiła się możliwość korzystania z sali przeznaczanej na dyskoteki. Mogliśmy jej używać przez cztery dni w tygodniu, w przerwach pomiędzy dyskotekami, co okazało się dosyć kłopotliwe ze względu na konieczność częstych remontów, malowania zabrudzonych po dyskotekach ścian itd. Tak było przez kilka lat. Później przydzielono nam mniejsze, ale wyodrębnione pomieszczenie.

Galeria funkcjonowała w oparciu o prywatne kontakty oraz rekomendacje artystów; w ten sposób omijany był oficjalny obieg sztuki. Specyfiką

¹ Rozmowa Bożena Czubak z Jarosławem Kozłowskim, w: *Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990*, książka tow. wystawie, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2012, s. 14, i nast.

reality of the era. That reality, as Luiza Nader [*Konceptualizm w Polsce*, Warsaw 2009] rightly notes in her book, was filled with pushy ideology on all levels, whether in public or private space. It is hard to imagine today, for instance, that under the then law the police or the SB [secret police] had the right to enter any premises where more than three people met, on the suspicion of their holding a clandestine, possibly subversive meeting. That was precisely the legal basis cited when the SB marched into my flat during the first presentation of the NET. So even the private sphere was under threat and politically infiltrated. In this context, any non-official practice at the time was politically subversive and, paradoxically, this was even more true for a declaration of autonomy, which ostentatiously ignored the compliant forms of political involvement. It was not only an aesthetic choice, but above all an ethical one. The only other alternative were declaratively anti-system, anti-regime practices, but those — due to the system's repressiveness — usually remained but a mischievous gesture because they resulted in a ban, making it impossible for the artist to continue working. Moreover, such practices risked becoming entangled in the very same agitprop rhetorics that characterised the other party, which in the case of artistic statements is usually counterproductive, resulting in journalistic literalness and oversimplifications. It was, therefore, necessary to look for other forms that would guarantee one's sovereignty. Hence [*Private Views*] *From Private Point of View* [1978] and *Individual Mythologies* [1980], which manifested the nature of individual articulations, personified with responsibility for one's own views and attitudes, independent of ideological, political or aesthetic formations.'

The Akumulatory 2 Gallery was founded in 1972 as an extension of the NET concept by artist and academic teacher Jarosław Kozłowski and art history students Piotr Piotrowski, Andrzej Jur and Tadeusz Matuszczak. It occupied a space in the centre of Poznań, at the Jowita student dormitory at Zwierzyniecka Street 7, and owed its name to a neon sign on its roof advertising car batteries (*akumulatory* in Polish) made by the city's Centra plant. The building exists to this day, as does the sign, though the latter in a somewhat smaller version, with the neon letters now replaced by lightboxes. In the dorm's basement functioned a student club, which the gallery shared space with. For the reason that discos took place there every Saturday, exhibitions usually lasted only four days. The seemingly trivial venue problems significantly influenced the gallery's operating schedule.

Jarosław Kozłowski: I taught a painting technology course in the faculty of art history, a position Andrzej Turowski had offered me in 1971. I devoted most of the time to contemporary art, treating the curriculum of painting technologies rather briefly and cursorily. The students' preoccupation with recent art prompted them to propose we set up a gallery where they'd be able to experience the art we talked about during the classes. We started looking around for

¹ Conversation between Bożena Czubak and Jarosław Kozłowski, in *Beyond Corrupted Eye. Akumulatory 2 Gallery, 1972–1990*, book accompanying exh., Warsaw: Zachęta National Gallery of Art, 2012, p. 14ff.

options and approached the Polish Student Association, which suggested a student club at the Adam Mickiewicz University's dormitory as a place where such a gallery could be accommodated. We started with lectures, which served as an important theoretical introduction. Among the invited speakers were Jerzy Ludwiński, Andrzej Kostołowski and Andrzej Turowski. After a few months' hiatus, we were allowed to use the disco room. We could use it for four days a week, in between the disco nights, which was rather troublesome due to the frequent renovations required. That continued for several years. Then we were allotted a smaller but independent room.

The Akumulatory 2 functioned through private contacts and artists' recommendations, bypassing the official art system. The lack of any direct funding was another peculiarity. Formally operating under the aegis of the Polish Student Association (ZSP) and later of the Socialist Union of Polish Students (SZSP), the gallery's status differed fundamentally from that of other artistic institutions in People's Poland. The Akumulatory 2 had no budget, so no catalogues were published, only invitations and posters. The artists received no fees or travel cost reimbursements and usually stayed at Jarosław Kozłowski's home for the duration of the show.

Jarosław Kozłowski: There was no budget for that at all. With British and German artists, I tried to secure funds from institutions like the British Council or the Goethe-Institut. Others paid for themselves. As for equipment and materials, everything was financed by the artists themselves or with my own money, which in the 1970s wasn't easy with an assistant lecturer's — and earlier librarian's — salary. But although the situation entailed certain limitations, it also gave us a lot of freedom of movement, because there were no financial dependencies of any kind. We didn't ask for money, so there were no obligations, no inspections.

Altogether, between 1972 and 1990 the Akumulatory 2 Gallery presented nearly two hundred projects: twenty six lectures and one hundred and sixty nine exhibitions, including six group ones. No programme was ever explicitly formulated for the gallery; the idea was to avoid becoming attached to any specific artistic trend or movement. Jarosław Kozłowski mentions in conversation with Bożena Czubak that the programme was to 'listen very closely to recent art, to be into what was happening in art at the time.'² This strategy was followed on a day-to-day basis through exhibitions, lectures, meetings, discussions, performances and prelections.

Jarosław Kozłowski: Andrzej Kostołowski was a frequent lecturer at the Akumulatory, some lectures being also delivered by Jurek Ludwiński or Alicja Kepińska. The idea of combining artistic practice with theoretical reflection, exhibitions with lectures, stemmed from our strong sense that theory matters as much as practice, that the two elements complement each other and should be confronted. Moreover, lectures provided a natural forum for discussion. At the Akumulatory, it was always possible to exchange views; the exhibition openings were not your typical gallery reception, there were no attractions,

² Ibid, p. 11.

Jarosław Kozłowski

Opus I, 1983

Zaliczana do cyklu *Mitologii sztuki* instalacja składała się z wiszących na ścianie, powiększonych na płótnie światłoczułym rentgenowskich zdjęć czaszki autora, rysunków uzupełniających fotograficzne wizerunki i rozłożonych u stóp pozłacanej kolumny osobistych rekwizytów, również pomalowanych na złoto.

Opus I, 1983

Considered part of the *Art Mythologies*, the installation consisted of wall-mounted enlarged canvas prints of X-ray photographs of the artist's skull, accompanying drawings, and gold-painted personal items arranged at the base of a gilded column.

Joan Jonas

Camino sin nombre (performans), 1984

Artystka zaliczana do klasyków performansu wykonała trwający ponad półtorej godziny utwór *Droga bez nazwy*, w którym za pośrednictwem ruchu, dźwięku, słów, gry z rekwizytami, projekcji obrazów i rysunku w sugestywny i ekspresyjny sposób opowiadała o przeżyciach matki oczekującej powrotu syna porzucanego przez policję. W performansie oprócz autorki wystąpiła czarna suczka imieniem Dziura.

Camino sin nombre (performance), 1984

The artist, a seminal figure in performance art, presented her most recent, over an hour and half long piece, *Road Without Name*, in which she used movement, sound, words, props and image projection to suggestively and expressively speak about her experiences of a mother waiting for the return of her police-wanted son. Besides the author, the performance featured also a little black female dog named Dziura ('Hole').

"This lovely red rose is a red rose" said John.

Jarosław Kozłowski

Cwiczenia z semiotyki, 1977

Praca składała się z kilkudziesięciu zdjęć-pocztówek oraz krótkiego, powtarzanego w kilku językach tekstu.

Exercise in Semiotics, 1977

The installation consisted of several dozen photos/postcards and a brief statement repeated in several languages.

razie w sposób abstrahujący od rzeczywistości tamtych czasów. A ta rzeczywistość, jak w swojej pracy zauważyła Luiza Nader [*Konceptualizm w Polsce*, Warszawa 2009], była przesiąknięta nachalną ideologizacją wszystkiego, zarówno na poziomie przestrzeni publicznej, jak i prywatnej. Trudno dzisiaj na przykład wyobrazić sobie, że zgodnie z ówczesnym prawem pretekstem do wdarcia się milicji czy Służby Bezpieczeństwa do prywatnego mieszkania, w którym spotykają się więcej niż trzy osoby, mogło być podejrzenie o tajne zebranie, najchętniej o charakterze antypaństwowym. Taki był właśnie oficjalny powód wkroczenia SB do mojego mieszkania w trakcie pierwszego pokazu Sieci. Zatem zagrożona i politycznie infiltrowana była nawet strefa prywatności. W tym kontekście jakakolwiek działalność poza oficjalnym obiegiem miała w tamtych czasach charakter politycznej kontestacji, tym bardziej — paradoksalnie — miała taki charakter deklaracja autonomizacji, ostentacyjnie ignorującej spolegliwe formy politycznego zaangażowania. Była to kwestia wyboru nie tylko estetycznego, ale przede wszystkim etycznego. Alternatywę stanowiły ewentualnie działania deklaratywnie anty-

Emmett Williams

ABC etc. lub ABC et cetera lub ABC itd. lub... (wystawa); *Musica* (performans), 1986
Wystawa składała się z dużych, luźno wiszących płócien pokrytych kolorowymi literami tworzącymi przewrotne gry malarsko-poetyckie. W ramach performansu, którego konstrukcja w dużej mierze wynikała z przypadku, artysta z wirtuozerią odczytywał albo odśpiewywał wyciągnięte z kapelusza pojęcia w kilku językach (angielskim, niemieckim, polskim, włoskim i japońskim).

ABC etc., or ABC et cetera, or ABC and so on . . . (exhibition); *Musica* (performance), 1986
The exhibition comprised large, loosely mounted canvases covered with colour letters playing mischievous poetic-painting games. In the performance, the structure of which was largely random, the artist pulled different words out from a hat and masterly read or sang them out in several languages (English, German, Polish, Italian and Japanese).

Akumulatorów 2 był również brak bezpośrednich źródeł finansowania. Galeria formalnie założona pod egidą ZSP (Związek Studentów Polskich), a później SZSP (Socjalistyczny Związek Studentów Polskich) bardzo różniła się od innych działających w PRL-u instytucji artystycznych. Nie posiadała żadnego budżetu, więc nie wydawano katalogów; drukowane były jedynie zaproszenia i plakaty. Uczestniczący w wystawach artyści nie otrzymywali wynagrodzeń, co więcej, sami opłacali swój przyjazd, a zatrzymywali się zazwyczaj w prywatnym mieszkaniu Jarosława Kozłowskiego.

Jarosław Kozłowski: Nie było na to żadnego budżetu. W przypadku artystów z Wielkiej Brytanii i Niemiec na ich podróże starałem się pozyskiwać pieniądze od takich instytucji jak British Council czy Goethe-Institut. Inni przyjeżdżali za własne pieniądze. Jeśli chodzi o sprzęt i materiały, to wszystko było finansowane przez artystów albo z moich prywatnych środków, co w latach siedemdziesiątych nie było łatwe przy pensji asystenta czy — wcześniej — bibliotekarza. I choć taka sytuacja powodowała pewne ograniczenia, z drugiej strony dawała dużą swobodę działania, ponieważ nie wiktaliśmy się w jakiegokolwiek zależności finansowe. Nie prosiłimy o pieniądze, zatem nie podlegaliśmy żadnym nakazom czy kontrolom.

W latach 1972–1990 w Galerii Akumulatory 2 zorganizowano około 200 projektów: 26 odczytów,

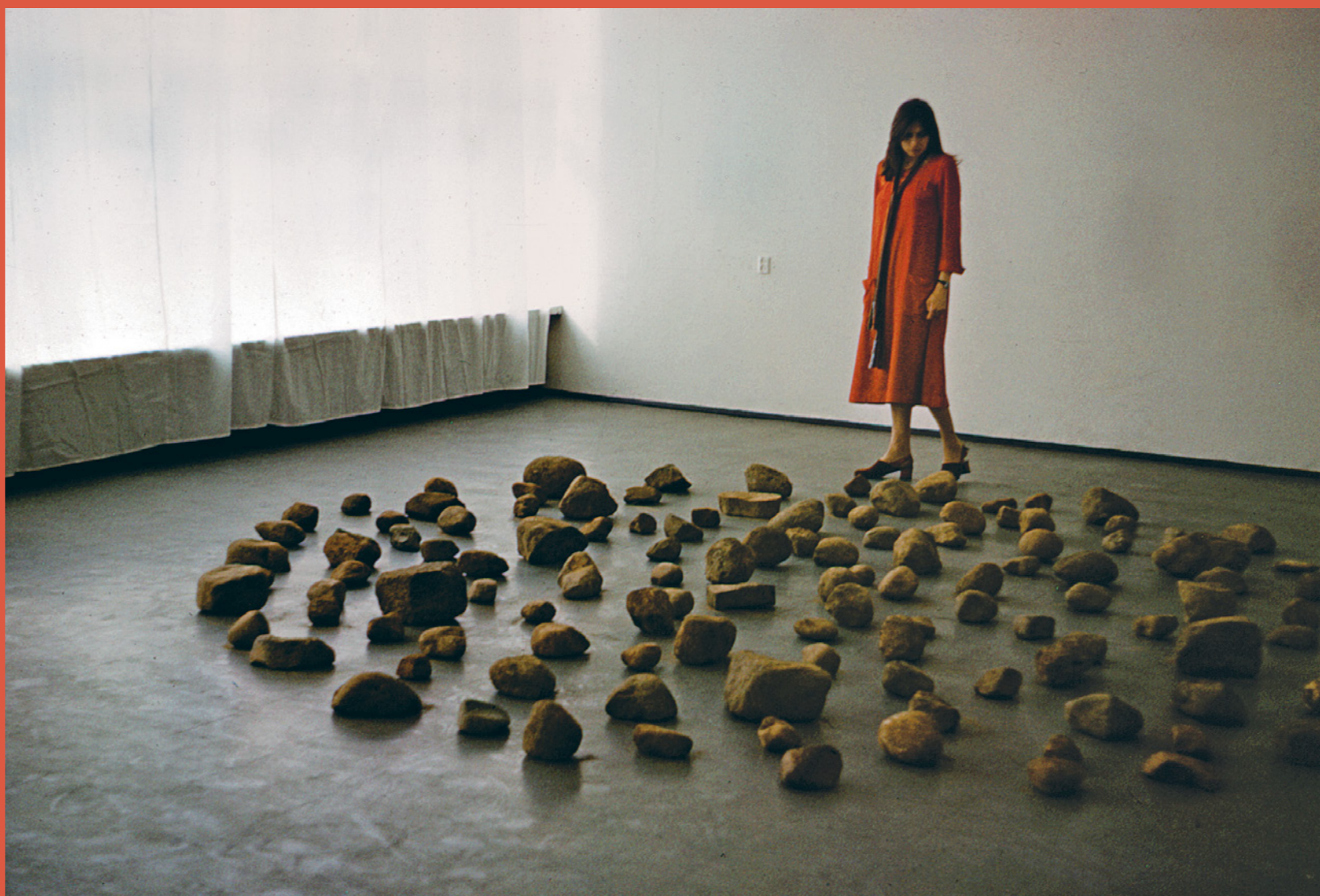
169 wystaw, w tym 163 indywidualnych i 6 zbiorowych. Z założenia nigdy nie został sformułowany dla galerii jakiegokolwiek program; chodziło o to, aby nie przywiązywać się do żadnej formacji artystycznej ani nurtu w sztuce. W rozmowie z Bożeną Czubak Jarosław Kozłowski podkreśla, że „programem galerii było wsłuchiwanie się w sztukę aktualną, w to, co właśnie wydarzało się w sztuce”. Tak rozumiany program kształtowany był na bieżąco w oparciu o powstające wystawy oraz organizowane w galerii spotkania, wykłady, dyskusje, performanse i odczyty.

Jarosław Kozłowski: Andrzej Kostołowski miał często odczyty w Akumulatorach, kilkakrotnie Jurek Ludwiński, Alicja Kępińska. Idea łączenia praktyki artystycznej z refleksją teoretyczną, wystaw z odczytami wynikała z przekonania, że teoria ma również istotne znaczenie co praktyka, że te dwa elementy się dopełniają i należy je konfrontować. Poza tym odczyty tworzyły naturalne forum do dyskusji. W Akumulatorach zawsze była możliwość wymiany poglądów, otwarcia wystaw nie miały nic wspólnego z wernisażową ceremonią, nie było żadnych atrakcji, napojów. Zazwyczaj obecny był autor wystawy, z którym można było rozmawiać także w ciągu kolejnych dni jej trwania. Dyskusje, które miały miejsce w galerii, przyciągały artystów ze świata. Rozniosła się fama, że w tej galerii dyskutuje się o sztuce, że ludzie

Henri Chopin

Poezja wizualna i dźwiękowa, 1975
Współtwórca poezji konkretnej pokazał dwa filmy, plakaty, grafiki, kilkadziesiąt książek i innych publikacji oraz prace dźwiękowe. W trakcie otwarcia wystawy wykonał wspólnie z Carlfriedrichem Clausem i Tadeuszem Brzozowskim kilka nagrań dźwiękowych, prezentując metody swojej pracy.
Visual and Sound Poetry, 1975
The artist showed two films, posters, graphic works, several dozen books and other publications as well as sound works. A concrete poet, Chopin performed several sound recordings with the Carlfriedrich Claus and Tadeusz Brzozowski during the opening, presenting his method of work.

Richard Long

Kamienne koło, 1977
Stone Circle, 1977

no drinks. The show's author was usually present, and he was available for discussion in the following days too. The discussions held at the gallery attracted international artists. Word spread far and wide that at this gallery art is talked about, that people come here to learn something, to discuss things, that they treat the works very seriously.

The 1970s in Poland were, among other things, a period of conceptual reflection, hence the Akumulatory 2 was perceived as a conceptual art gallery.

Jarosław Kozłowski: If the term 'conceptual' applies to the Akumulatory at all, it is in terms of the artists' strategies rather than the ways of their articulation. All kinds of works were shown at the gallery, from analytical texts, through performative actions, to 'soft' painting. The essence, I think, wasn't in any linguistic forms but in strategies that, I believe, defined what we call the conceptual thinking about art, the conceptual reflection. Naturally, conceptual art was certainly present at the Akumulatory throughout the 1970s, because at the time it was the most radical articulation and one that significantly changed our thinking about art, with its critique of modernism, formalism, of the institutional art world. But in the 1980s the gallery saw many presentations that had nothing to do with conceptualism.

In 1977, the Akumulatory 2 held Poland's first ever presentation of Fluxus, the international art movement. The four-day Fluxus Festival fundamentally altered the gallery's philosophy.

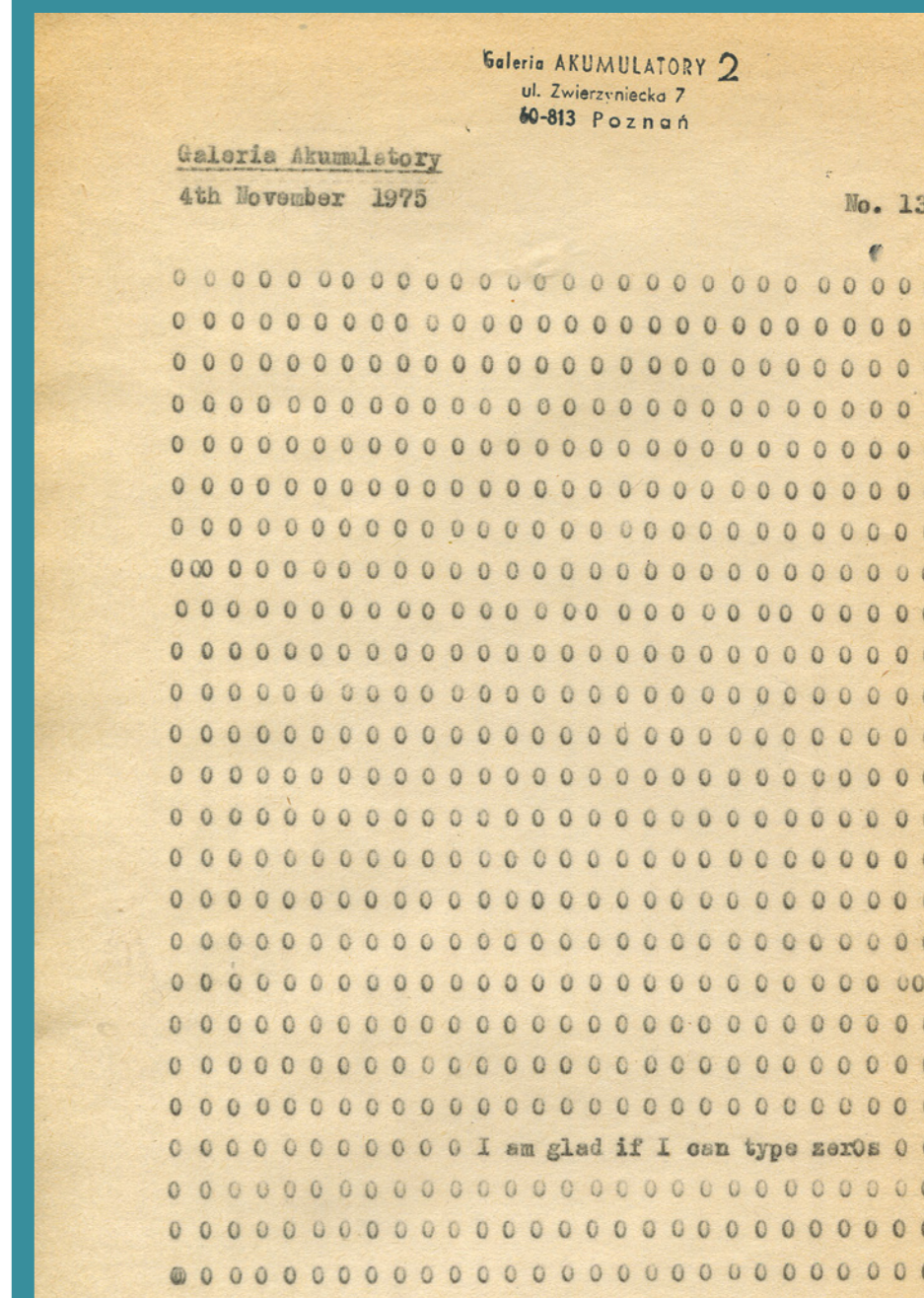
Jarosław Kozłowski: The Fluxus festival changed the gallery very much. The element of play, laughter, irony proved extremely constructive for our thinking about the gallery, allowing it to shake off the aura of intellectual seriousness, of a place of purely conceptual reflection. It exposed the dogmatism involved in treating conceptualism too seriously. The Fluxus provocation, sense of humour, laughter provided good energy, an ability to distance yourself from the pompous and grandiloquent.

The exhibition *Beyond Corrupted Eye. Akumulatory 2 Gallery, 1972–1990* and the accompanying book offer a wealth of source material on little known, often never referenced or reproduced, artistic practices of the era. The curators, Bożena Czubak and Jarosław Kozłowski, have selected the most pivotal artists and works that were presented at the gallery. The exhibition is one of an historical nature and is the first attempt ever to present the activities and influence of the Akumulatory 2 Gallery.

Endre Tót

Ciesz się, gdy mogę pisać zero, 1975
Przez cztery dni węgierski artysta realizował działania polegające na pisaniu na maszynie kolejnych sekwencji zer.

I Am Glad if I Can Type Zeros, 1975
Over the course of four days the artist typed successive sequences of zeros.

Endre Tót

² Tamże, s. 11.

Krzysztof Wodiczko

Drabina, 1975

W ramach wystawy kwestionującej modele wizualnej reprezentacji artysta zestawiał zdjęcia drabiny sfotografowanej z różnych punktów widzenia, perspektywiczne rysunki oraz drabinę skonstruowaną w oparciu

o prawo iluzji, zdeformowaną poprzez perspektywiczne rzutowanie trójwymiarowego obiektu na dwuwymiarową płaszczyznę.

A Ladder, 1975

In the exhibition, which questioned the established models of visual representation,

the artist juxtaposed photographs of a ladder taken from various perspectives, its perspective drawings, and a ladder built according to the law of illusion, deformed by the perspective projection of a three-dimensional object on a two-dimensional plane.

przychodzą na wystawy po to, żeby się czegoś dowiedzieć, porozmawiać, że traktują pokazywane prace bardzo poważnie.

Lata siedemdziesiąte w Polsce to m.in. czas refleksji konceptualnej, stąd Akumulatory 2 w tym okresie uważano za galerię sztuki konceptualnej.

Jarosław Kozłowski: Jeśli pojęcie konceptualizmu ma w ogóle uzasadnienie w odniesieniu do Akumulatorów, to dotyczy bardziej postaw artystów niż sposobów ich artykulacji. W galerii były prezentowane bardzo różnorodne prace, od analitycznych tekstów, poprzez działania performatywne po „miękkie” malarstwo. To, co stanowiło istotę, nie było związane z takimi czy innymi formami językowymi, ale postawami, które w moim przekonaniu definiowały to, co nazywamy konceptualnym myśleniem o sztuce, refleksją konceptualną. Naturalną kolejną rzeczą sztuka konceptualna była z całą pewnością obecna w Akumulatorach w latach siedemdziesiątych, bo stanowiła wówczas najbardziej radykalną artykulację, która w znaczący sposób zmieniła myślenie o sztuce, z całą krytyką modernizmu, formalizmu, krytyką instytucjonalnego obiegu sztuki. Ale już w latach osiemdziesiątych w galerii odbyło się wiele prezentacji, które z konceptualizmem nie miały nic wspólnego.

Z kolei w 1977 roku w Akumulatorach 2 miała miejsce pierwsza w Polsce prezentacja działalności artystów związanych z międzynarodowym ruchem artystycznym Fluxus charakteryzującym się dystansem do tradycyjnej sztuki i specyficznym humorem. Czterodniowy Festiwal Fluxusu odmiennie programowo działania Akumulatorów 2.

Festiwal Fluxusu

Trzy dni Flux zabawy i czwarty we Flux Klinice, 1977

Czterodniowy Festiwal Fluxusu zrealizowany według scenariusza przesłanego przez George'a Maciunasa, w ramach którego odgrywano utwory A-Yo, George'a Brechta, Dicka Higginsa, Joe Jonesa, George'a Maciunasa, Yoko Ono, Nam June Paika, Paula Sharitsa, Bena Vautiera, Roberta Wattsza. Prezentowano także prace i dokumentację prac innych artystów Fluxusu.

Fluxus Festival

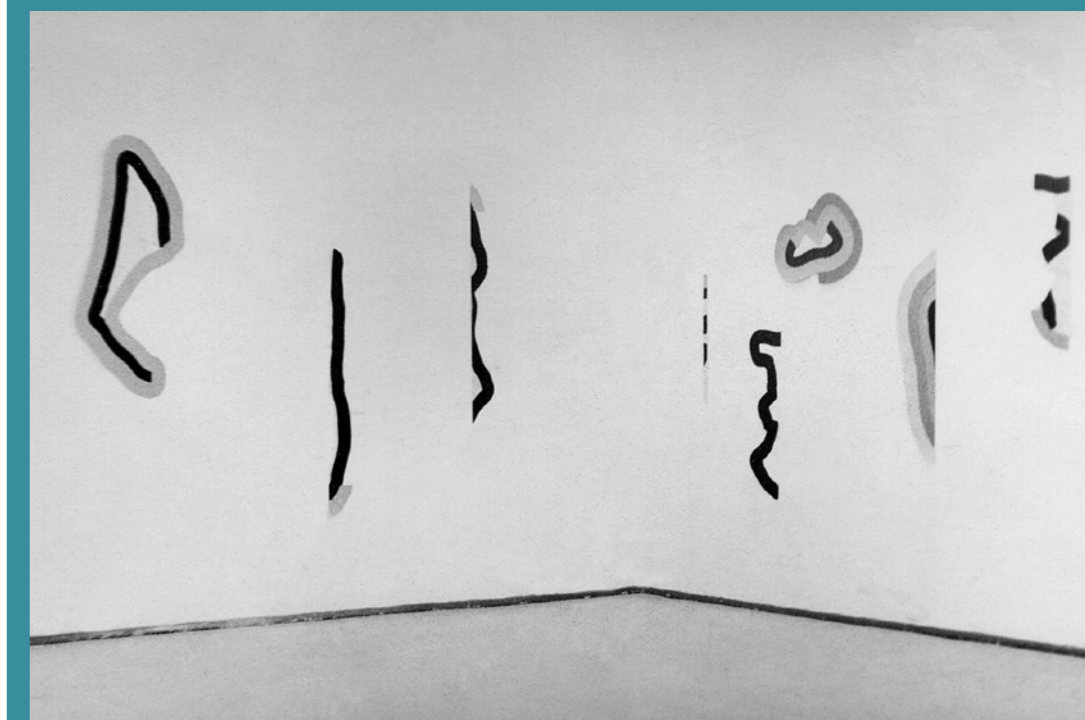
Three days of Flux play and a fourth one at the Flux Clinic, 1977

A four-day Fluxus festival according to a scenario submitted by George Maciunas with performances of works by A-Yo, George Brecht, Dick Higgins, Joe Jones, George Maciunas, Yoko Ono, Nam June Paik, Paul Sharits, Ben Vautier, Robert Watts. Works and documentation of other Fluxus artists were presented.

Jarosław Kozłowski: Festiwal Fluxusu bardzo zmienił galerię. Element gry, śmiechu, ironii okazał się niezwykle konstruktywny dla myślenia o galerii. Pozwolił jej otrząsnąć się z aury intelektualnej powagi, jako miejsca czysto konceptualnej refleksji. Podważył pryncypialność związaną z laboratoryjnym pojmowaniem konceptualizmu. Fluxusowa prowokacja, żart, śmiech dostarczyły dobrej energii, umiejętności dystansowania się od tego, co patetyczne, koturnowe.

Wystawa *Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990* i towarzysząca jej obszerna książka dostarczają materiałów źródłowych na temat

mało znanych, w większości nigdy nieopracowanych i nieprodukowanych działań artystycznych z tamtych czasów. Kuratorzy ekspozycji, Bożena Czubak oraz Jarosław Kozłowski, wybrali najważniejszych artystów i prace prezentowane w poznańskiej galerii. Wystawa ma charakter historyczny i jest pierwszą próbą przedstawienia aktywności i skali oddziaływania Akumulatorów 2.

Andrzej Dłużniewski

55 ikonogramów, 1976

Artysta zaprezentował pracę 55 ikonogramów (1972–1973) — serię 55 rysunków tuszem. W abstrakcyjnych, uproszczonych formach rysunków poddawał licznym przekształceniom prostokątną ramę — granicę nieistniejącego obrazu — problematyzując pojęcie reprezentacji.

55 Iconograms, 1976

The artist presented the work 55 Iconograms (1972–73), a series of fifty five ink drawings. In the abstract, simplified drawings he transformed in various ways a rectangular frame — the boundary of a nonexistent image — thus problematising the issue of representation.

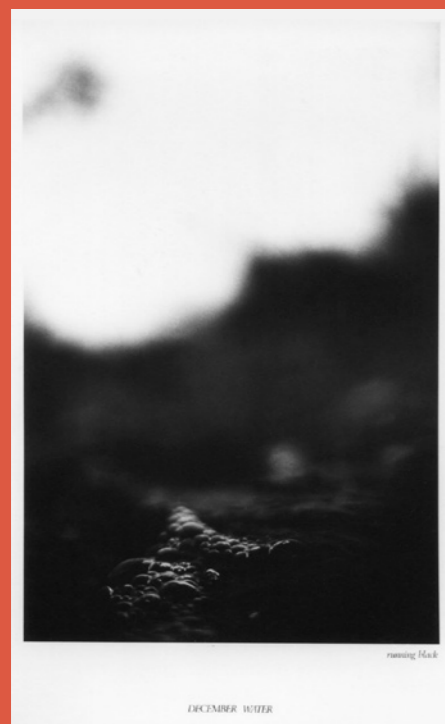
Jerzy Rosołowicz

Kineutronikon (odczyt, projekcja, działanie, wystawa), 1975

Podczas prezentacji artysta odczytał tekst *O działaniu neutralnym* i wyświetlił film *Kineutronikon* pokazujący rzeczywistość widzianą za pośrednictwem *Neutronikonów*, dwustronnych reliefów konstruowanych ze szklanych soczewek. Po projekcji film został zdjęty ze szpuli i umieszczony w igelitowym worku. Akcja była jedną z najbardziej spektakularnych manifestacji działań neutralnych Rosołowicza.

Kineutronicon (lecture, projection, action, exhibition), 1975

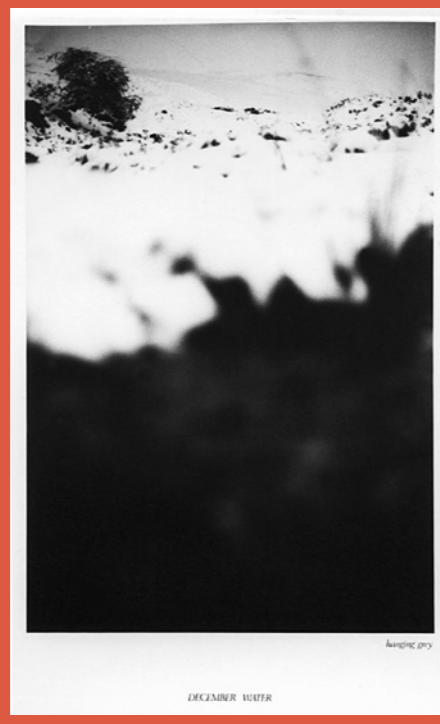
During the presentation the artist read out his paper, *On Neutral Action*, and screened the film *Kineutronicon*, showing reality as seen through his *Neutronicons*, two-sided reliefs built with glass lenses. After the screening the film was removed from the reel and placed in a plastic box. The performance was one of the most spectacular manifestations of Rosołowicz's 'neutral actions'.

John Hilliard

Fotografie 1976–7, 1978

Trzy zestawy prac fotograficznych brytyjskiego artysty poprzez proste eksperymenty z powtarzającymi się ujęciami i zmieniającą się głębią ostrości ukazywały możliwości manipulacji fotograficznym zapisem rzeczywistości, pod-

ważając tym samym wiarygodność przekazu fotograficznego.

Photographs 1976–7, 1978

The British artist presented three series of photographs that, through simple experiments with similar images and changing depth of focus,

showed the possibilities of manipulating the photographic message, thus undermining its credibility.

Grudniowe wody, 1976–1977, fotografia
December Water, 1976–1977, photograph

Program edukacyjny towarzyszący wystawie

Oprowadzanie kuratorskie

16 września 2012 (niedziela), godz. 12.15
Spotkanie z kuratorką Bożeną Czubak
zbiórka w holu głównym
wstęp w cenie biletu

28 września 2012 (piątek), godz. 12.15
Spotkanie z cyklu *Patrząc/Zobaczyć. Sztuka
współczesna i seniorzy*
Spotkania z tego cyklu są przygotowywane
z myślą o osobach w wieku emerytalnym.
Prowadzące próbują przełamywać stereotypy
dotyczące „prawdziwej, dawnej sztuki i młodych
skandalistów”, pokazując, że sztuka współczesna
nie jest niezrozumiała lub trudna i nie trzeba się
jej bać. Seniorzy biorący udział w spotkaniu mają
okazję do wyrażenia swojego zdania, dyskusji
na temat twórczości artystów oraz konkretnych
prac z wystawy.
prowadzenie: Barbara Dąbrowska i Maria Kosińska
wstęp wolny
obowiązują zapisy: 22/ 556 96 96 lub email
j.kinowska@zacheta.art.pl

23 października 2012 (wtorek), godz. 18
Wieczór filmowy z performansem — pokaz
rejestracji performansów artystów biorących
udział w wystawie
sala multimedialna, wejście od ul. Burschego
wstęp wolny

25 października 2012 (czwartek), godz. 18
Spotkanie z Andrzejem Dłużniewskim
sala multimedialna, wejście od ul. Burschego
wstęp wolny

8 listopada 2012 (czwartek), godz. 18
Zwiedzanie wystawy z Krzysztofem Pijarskim
Spotkanie z cyklu *Przyjdź i zadaj pytanie*
zbiórka w holu głównym
wstęp wolny

9 listopada 2012 (piątek), godz. 18
Spotkanie z prof. Piotrem Piotrowskim
zbiórka w holu głównym
wstęp wolny

15 listopada 2012 (czwartek), godz. 18
Spotkanie z Johnem Hilliardem
sala multimedialna, wejście od ul. Burschego
wstęp wolny

18 listopada 2012 (niedziela), godz. 12.15
Spotkanie z kuratorem wystawy
Jarosławem Kozłowskim
zbiórka w holu głównym
wstęp w cenie biletu

Oprowadzania

Jeśli chcesz dowiedzieć się czegoś więcej
o wystawie, uzyskać odpowiedzi na pytania
pojawiające się w trakcie oglądania, podzielić
się swoimi spostrzeżeniami i pomysłami
na interpretację prac — zwiedzaj wystawę
z przewodnikiem!

Jak zamówić przewodnika?

Telefonicznie lub mailem od poniedziałku
do piątku, co najmniej 2 dni przed planowaną
wizytą w Zachęcie
Anna Zdzieborska: a.zdzieborska@zacheta.art.
pl, tel. 22 556 96 42

Oprowadzanie w językach: polskim, angielskim, niemieckim lub francuskim

• grupa od 1 do 10 osób: 150 zł + o zł za bilety
wstępu
• grupa powyżej 10 osób: 150 zł + bilety wstępu
(10 osób wstęp wolny)
grupa może liczyć maksymalnie 30 osób

W każdą niedzielę o godz. 12.15 zapraszamy
również na zwiedzanie z przewodnikiem
oprowadzanie w cenie biletu wstępu
spotkanie w holu głównym

Program dla młodzieży

Młodzieży gimnazjalnej i licealnej proponujemy
warsztaty, których głównym celem jest
pobudzenie kreatywności i zmotywowanie
do twórczego działania i myślenia. Podczas
zajęć wykorzystujemy materiały edukacyjne
i aktywizujące metody pracy.

Jak zamówić warsztaty?

Anna Zdzieborska: a.zdzieborska@zacheta.art.
pl, tel. 22 556 96 42
koszt: 150 zł od grupy do 30 osób
czas trwania: ok. 1,5 godziny

Warsztaty dla dzieci

Warsztaty odbywają się na wystawach
i skierowane są do dzieci od 4 do 12 lat. W czasie
warsztatów pokazujemy prace, które mogą
dziecko zainteresować, zachęcić do myślenia
i zadawania pytań. Druga część spotkania
to zajęcia plastyczne zainspirowane pracami
zobaczonymi na wystawie. Wykonanie własnego

dzieła pozwala lepiej zrozumieć to, co się
zobaczyło. Zadania plastyczne, jakie mają do
wykonania, wymagają głównie wyobraźni.

Jak zamówić zajęcia?

od poniedziałku do piątku:
Zofia Dubowska-Grynborg:
z.dubowska@zacheta.art.pl, tel. 22 556 96 71
zapraszamy grupy we wtorki,
środy i piątki od godz. 12
koszt: 150 zł od grupy (do 25 osób)

Educational Programme Accompanying the Exhibition

Curatorial Guided Tour

16th September 2012 (Sunday), 12.15
Meeting with curator Bożena Czubak
meeting in the main hall
admission included in entrance fee

28th September 2012 (Friday), 12.15
The meetings in this series are aimed at people of
retirement age. They try to counter the prevailing
stereotype that opposes the 'real art of the old days
to the scandal-mongers of today,' by explaining
that contemporary art is not incomprehensible
or difficult, and that you do not need to be afraid
of it. The seniors taking part in the meeting are
given the chance to express their opinions, and to
participate in discussions about the artists and
particular works on show at the exhibition.
moderation: Barbara Dąbrowska
and Maria Kosińska
meeting in the main hall
admission free
by sign-up only: 22/ 556 96 96 or e-mail
j.kinowska@zacheta.art.pl

23rd October 2012 (Tuesday), 6 p.m.
Movie night with performances — a selection
of recordings of the artists performances
multimedia room, entrance from Burschego street
admission free

25th October 2012 (Thursday), 6 p.m.
Meeting with artist Andrzej Dłużniewski
multimedia room, entrance from Burschego street
admission free

8th November 2012 (Thursday), 6 p.m.
Visiting the exhibition with Krzysztof Pijarski
meeting in the series *Come and Ask a Question*
meeting in the main hall
admission free

9th November 2012 (Friday), 6 p.m.
Meeting with prof. Piotr Piotrowski
meeting in the main hall
admission free

15th November 2012 (Thursday), 6 p.m.
Meeting with John Hilliard
multimedia room, entrance from Burschego street
admission free

18th November 2012 (Sunday) 12.15 p.m.
Meeting with curator Jarosław Kozłowski
meeting in the main hall
admission included in entrance fee

Guided tours

If you want to find out more about the exhibition,
or if you want to get answers to questions that arise
while you visit an exhibition, or if you want to share
your opinions or ideas about the interpretation of
works — visit the exhibition with a guide!

How to order a guide?

by telephone or mail from Monday to Friday,
at least two days before the planned visit
to Zachęta
Anna Zdzieborska: a.zdzieborska@zacheta.art.
pl, tel. 22 556 96 42

Guided tours are available in Polish, English, German and French

• groups of 1–10 people — 150 zł + o zł for
entrance tickets
• groups of more than 10 people — 150 zł
+ entrance tickets (10 people admitted free)
groups up to a maximum of 30 people

Each Sunday at 12.15, you may also visit the
exhibition with a guide
meeting in the main hall
admission included in entrance fee

Programme For Young People

For young people of middle and upper school
age, we propose workshops whose main aim is to
encourage creativity and motivate the participants
to creative action and thought. At the workshop,
we make use of innovative educational materials
and stimulating work methods.

How to order a workshops?

Anna Zdzieborska: a.zdzieborska@zacheta.art.
pl, tel. 22 556 96 42
cost: 150 zł for groups of up to 30 people
duration: 1,5 hours

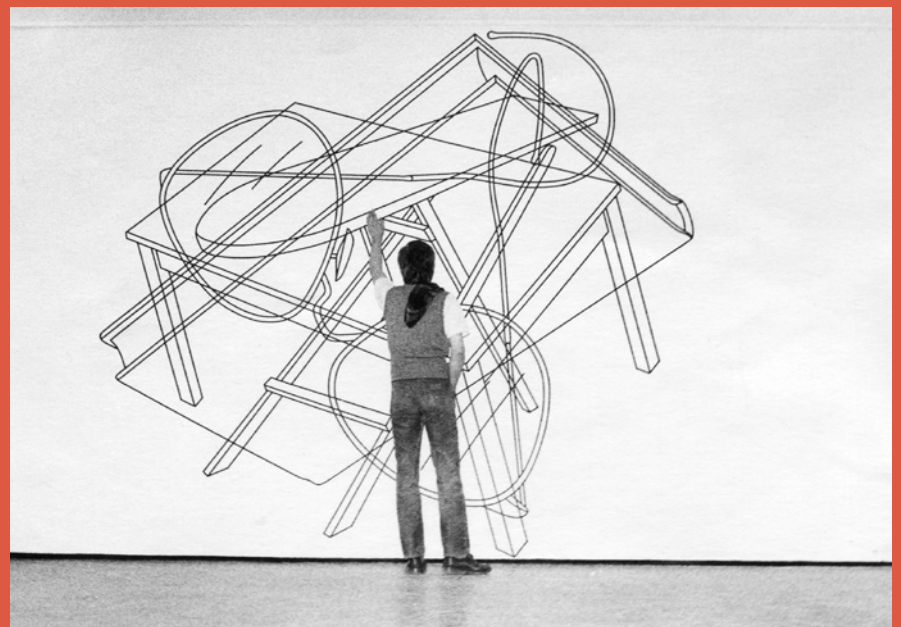
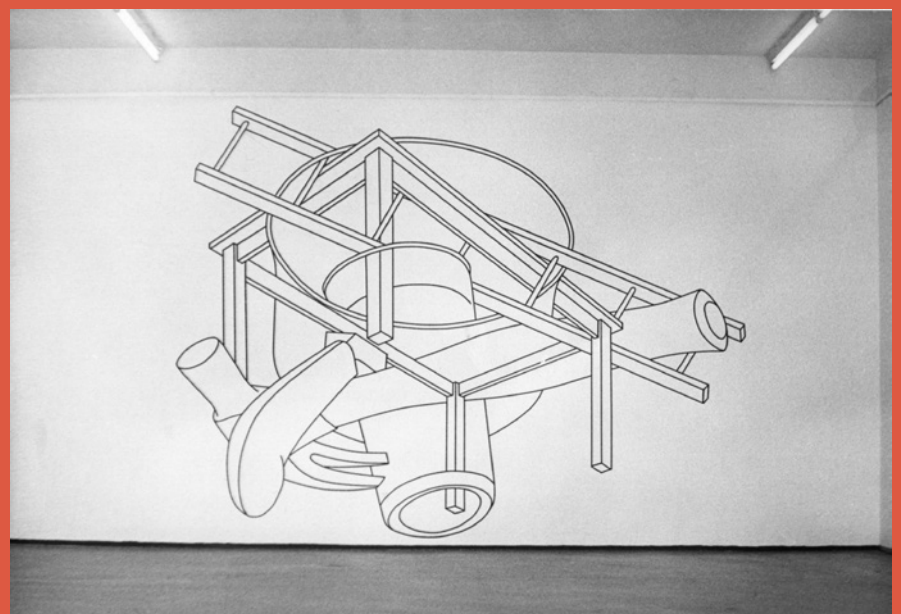
Workshops for children

Our workshops are held in exhibition rooms
and are targeted at children aged four to twelve.
During the classes we present works which might
meet with the children's interest and encourage
the participants to think independently and ask
questions. The second part of the workshops
involves creative activities inspired by the
exhibited works. By creating their own work of art
the children will be better understand what they

have just seen. The creative tasks assigned to
them primarily involve the use of imagination.

How to order a workshops ?

Monday to Friday
Zofia Dubowska-Grynborg:
z.dubowska@zacheta.art.pl phone 22 556 96 71
we invite groups on Tuesdays, Wednesdays and
Fridays from 12
cost: 150 zł per group (up to 25 people)

Michael Craig-Martin

Obrazowanie, 1979

Dwóm wielkim rysunkom wykonanym na
ścianach galerii towarzyszył tekst teoretyczny
dotyczący filozoficznych aspektów procesu
obrazowania. Artysta zaprezentował również
pokaz slajdów dokumentujących jego
wcześniejsze realizacje.

Picturing, 1979

Two large drawings created on the gallery's wall
were accompanied by a theoretical text on the
philosophical aspects of the process of
picturing. A documentation of earlier works
was presented in the form of a slide show.

Wystawa / Exhibition

Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990
Beyond Corrupted Eye. Akumulatory 2 Gallery, 1972–1990
Zachęta Narodowa Galeria Sztuki
Zachęta National Gallery of Art
Małachowskiego 3, 00-916 Warszawa
www.zacheta.art.pl
dyrektorka / director: Hanna Wróblewska

15.09 – 18.11.2012
15th September – 18th November 2012

kuratorzy / curators: Bożena Czubak, Jarosław Kozłowski
współpraca / collaboration: Natalia Brandt
współpraca ze strony Zachęty / collaboration on the part
of Zachęta: Magdalena Komornicka
realizacja / execution: Julia Leopold, Krystyna Sielska

Wystawa będzie prezentowana w 2013 roku w Muzeum
Sztuki Współczesnej w Krakowie w lutym – kwietniu 2013.
The exhibition will be presented in 2013 at the Museum
of Contemporary Art in Krakow in February – April 2013.

Folder / Leaflet

koncepcja i tekst / conception and text: Joanna Kinowska,
Stanisław Welbel, Anna Zdzieborska
projekt graficzny / graphic design: Maciej Sikorzak

W folderze zostały wykorzystane fragmenty rozmowy
Bożeny Czubak z Jarosławem Kozłowskim, a także
wybrane opisy wystaw z książki towarzyszącej wystawie
Nieprzekupne oko. Galeria Akumulatory 2, 1972–1990 /
Leaflet features fragments of conversation between Bożena
Czubak and Jarosław Kozłowski and selected exhibition
descriptions from the book accompanying the exhibition
Beyond Corrupted Eye. Akumulatory 2 Gallery, 1972–1990.

program edukacyjny / educational programme:
Joanna Kinowska i zespół / and team
fotografie / photographs:
archiwum Jarosława Kozłowskiego /
archive of Jarosław Kozłowski
redakcja / editing: Jolanta Pierikos
tłumaczenie / translated by Marcin Wawrzyńczak

druk / printed by Argraf, Warszawa

© Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2012

Tekst główny na licencji Creative Commons Uznanie
autorstwa-Na tych samych warunkach 3.0 Polska. Treść
licencji na stronie: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/pl/legalcode>
Main text is licensed under Creative Commons
(CC BY-SA 3.0). Details of the licence are available on the site:
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

partner wystawy /
exhibition partner

sponsorzy galerii /
sponsors of the gallery:

NETIA

sponsorzy wernisażu /
sponsors of the opening reception:

patroni medialni /
media patronage:

